

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet)

Att.: fvm@fvm.dk

cc: lisvi@fvm.dk

J.nr. 2021-757

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høring over udkast til ny bekendtgørelse om anvendelse af gødning (Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen)

Landbrug & Fødevarer har modtaget høringsmaterialet vedrørende udkast til ny bekendtgørelse om anvendelse af gødning (Gødningsanvendelsesbekendtgørelsen). Vi fremsender her vores høringsvar, som inkluderer bemærkninger fra SEGES.

Ændring af krav til udbringning af fast husdyrgødning (§ 9, stk. 14 – 15)

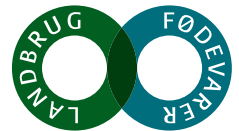
Med forslaget om en lukkeperiode for fast organisk gødning 1. september, hvor afgrøden skal være etableret, bliver mulighederne for udbringning i det tidligere efterår indskrænket så meget, at der reelt indføres et forbud mod at udbringe fast husdyrgødning forud for etablering af vintersæd. Det vil især ramme fjerkræproducenter og producenter af slagtekalve, der ofte har produktioner med en kombination af stalde med fast gødning/dybstrøelse og et sædskifte med en høj andel af vintersæd.

Mange vil opleve at stå i en situation, hvor de ikke uden store økonomiske konsekvenser kan tilpasse sig den nye bestemmelse. Omlægning til et sædskifte med en højere andel af vårsæd vil have en betydelig negativ økonomisk konsekvens, da økonomien i dyrkning af vårsæd er betydelig ringere end ved dyrkning af vintersæd. Dertil kommer, at mange fjerkræproducenter har baseret husdyrproduktionen på fodring med hjemmeavlet hvede, som vil blive presset ud af sædskiftet ved en højere andel af vårsæd.

Mange fjerkræ- og kalveproducenter har en miljøgodkendelse, hvor der er stillet vilkår om, at en stor del af gødningen udbringes direkte på marken i forbindelse med, at staldene tømmes for gødning. Vilkåret er stillet for at mindske emissionen af ammoniak fra lagring af gødningen. Med en voldsom indskrænkning i den periode, hvor udbringning af fast gødning kan ske, vil nogle producenter stå i en situation, hvor de vil få problemer med at overholde vilkåret i deres miljøgodkendelse om direkte udbringning af husdyrgødning.

Fødevareministeriet skriver i høringsbrevet afsnit 3.2 om de erhvervsøkonomiske konsekvenser, at ”Herudover kan fjerkræbedrifter få øgede omkostninger til sædskifteændringer eller anden tilpasning af driftspraksis til den ændrede lukkeperiode for fast organisk gødning. Afsætning af fast fjerkrægødning til biogasanlæg eller andre bedrifter kan være en mulig tilpasning. De øgede omkostninger kan ramme enkelte bedrifter betydeligt”.

Vi mangler for det første en henvisning til de erhvervsøkonomiske konsekvenser for de 200-400 slagtekalveproducenter, hvilket gør os urolige for, om ministeriet har skaffet sig det fulde overblik over de økonomiske konsekvenser for erhvervet, inden formuleringen af forslaget om skærpet lukkeperiode.



For det andet mener vi, at der mangler en grundigere undersøgelse af de logistiske, kapacitetsmæssige og økonomiske barrierer for at levere fast gødning/dybstrøelse til biogas, inden det foreslås som en tilpasningsmulighed. En meget konkret barriere er f.eks., at produktioner, der er baseret på staldsystemer med fast gødning/dybstrøelse, ikke har en gyllebeholder til at modtage afgasset gylle fra biogasanlægget. Den beholderkapacitet skal etableres, før levering til biogas er en reel tilpasningsmulighed.

Samlet set mener vi, at forslaget om en lukkeperiode 1. september, hvor afgrøden skal være etableret, for udbringning af fast organisk gødning bør ændres, så der fortsat reelt er mulighed for at udbringe fast gødning i det tidligere efterår forud for såning af vintersæd. Vi henviser her til vores specifikke kommentarer nedenfor.

Forslaget om skærpet lukkeperiode for fast organisk gødning er en del af indsatsen mod at mindske tabet af nitrat fra landbruget. Vi mener, at forslaget skal håndteres i de forestående landbrugsforhandlinger og i den nye generation af vandplaner, hvor der også kan ske en bredere inddragelse af virkemidler til reduktion af nitratudvaskningen. Som forslaget om skærpet lukkeperiode ligger nu, vil det ramme en gruppe landmænd meget hårdt, da de ikke indenfor en realistisk tidsmæssig og økonomisk ramme kan foretage tilpasninger til den nye regulering.

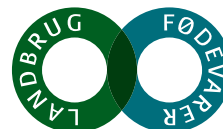
Ændring af krav til forsuring af afgasset gylle (§ 7)

Af høringsbrevet fremgår det, at forsuring skal resultere i en reduktion i ammoniakfordampning på mindst samme niveau som nedfældning, og AU har på den baggrund beregnet, hvor meget syre, der skal anvendes, så reduktionen i fordampningen i 90 pct. af tilfældene er 25 pct. Landbrug & Fødevarer/SEGES er uenig i denne præmis, idet den gennemsnitlige reduktion ved forsuring med den foreslåede mængde syre bliver større end 25 pct. Præmissen for, at forsuring og nedfældning er ligestillede alternativer er, at reduktionen er den samme for de to teknologier. Derfor skal syremængderne beregnes, så reduktionen i 50 pct. af tilfældene er 25 pct.

Ifølge forslaget i det supplerende høringsnotat skal der til markforsuring anvendes 11 kg svovlsyre pr. ton afgasset gylle. Vi opfordrer til, at mængden revurderes, da det ellers vil være en uhensigtsmæssig særstilling af afgasset gylle. Ammoniakfordampningen fra afgasset gylle er alt andet lige højere end for ubehandlet gylle på grund af et højt pH og i mange tilfælde også et relativt højt tørstofindhold.

I fodergræs er der krav om, at gylle nedfældes, og alternativt kan man forsure. I reglerne er det antaget, at nedfældning reducerer ammoniakfordampningen med 25 pct., og med de nye regler indføres der krav om en vis mængde syre, som alternativt også (ifølge beregninger fra AU, som FVM henviser til) kan sikre en reduktion på 25 pct. På den måde sidestilles de to teknologier, og det giver god mening. Dog stilles der større krav for forsuret gylle, for her er man tilsyneladende ikke tilfreds med 25 pct. reduktion, som man opnår ved nedfældning. Ifølge forslaget skal man forsure så meget, at den absolutte fordampning bliver på niveau med forsuret ubehandlet gylle. Det kræver 3-4 gange så meget syre, end for ubehandlet gylle. En så stor syremængde vil være en uforholdsmæssig stor udgift for erhvervet.

I praksis vil der sandsynligvis ske det, at mælkeproducenter vælger nedfældning af afgasset gylle, fordi forsuring bliver for dyrt, og så opnås alligevel kun de 25 pct. reduktion. Og i tilgift flere kørespor, formentlig en lidt højere lattergasemission og at mælkeproducenter i stigende grad fravælger tilslutning til biogasanlæg. Altså vil den negative særstilling af afgasset gylle virke kontraproduktivt i forhold til den grønne omstilling, hvilket Landbrug & Fødevarer finder uhensigtsmæssigt.



Landbrug & Fødevarer/SEGES foreslår, at der også i afgasset gylle skal anvendes en syremængde, der sikrer en reduktion af ammoniakfordampningen på 25 pct. som for de øvrige gylletyper.

I forslaget henvises der i øvrigt til "afgasset gylle fra kvæg og svin". Afgasset gylle er dog normalt en blanding af mange forskellige biomassetyper udover gylle fra kvæg og svin.

I forbindelse med forsuring er der opstillet krav om dokumentation af forsuringen. SEGES finder det fornuftigt, at indkøb af syre skal kunne dokumenteres ved hjælp af bilag, men foreslår, at resten af dokumentationen skal kunne ske i form af en gødningsplan, som indeholder oplysninger om arealer, afgrøder, udbragte mængder gylle mv..

Ifølge høringsbrevet kan andre alternativer til nedfældning optages i bekendtgørelsen på linje med forsuring. Landbrug & Fødevarer/SEGES opfordrer til, at gylleseparering optages, idet det er fagligt veldokumenteret, at slangeudbringning af væskefraktion i kombination med en hensigtsmæssig anvendelse af fiberfraktionen kan reducere ammoniakfordampningen med 25 pct. Denne teknologi er derfor allerede nu klar til at blive optaget i bekendtgørelsen.

Organiske gødninger

Da definitionen af organiske gødninger udgår, er det vigtigt, at reglerne for udbringningsperioder er klare for disse gødningstyper.

Det bør eksempelvis fremgå tydeligt, hvilke regler Øgro, kød- og benmelsprodukter mv. som fremgår af Landbrugsstyrelsens "Gødningsfortegnelse" og som er organiske "handelsgødninger", skal udbringes efter. Det samme gælder reglerne for udbringning af biochar, biokompost, ren haveparkaffald mv. og for FosforGro og KombiGro. Når man læser høringsbrevet, side 7, afsnit 1,5 må det forstås således, at det følger reglerne for udbringning af husdyrgødning. Er det korrekt?

Mulighed for dispensation for udbringning af fast husdyrgødning i våde somre og sensomme (høringsbrevet s. 26)

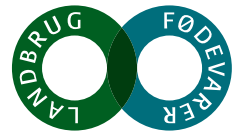
Der vil med sikkerhed være år, hvor både sommer og sensommer bliver så våde, at det er umuligt at udbringe fast husdyrgødning inden fristerne. Derfor mener Landbrug & Fødevarer, at det er nødvendigt fortsat at have mulighed for at få en dispensation fra udbringningsfristerne for fast husdyrgødning, når det bliver nødvendigt. Vi ønsker en sikkerhed for at en sådan godkendelse af dispensation fra udbringningsfristerne kan opnås og foregå smidigt og hurtigt. Alternativt kan der udvikles en regnvejrsmodel for fast husdyrgødning efter samme principper som den eksisterende model for flydende husdyrgødning.

Nødvendig justering af parametrene i regnvejrsmodellen § 9 stk. 9.

I forlængelse af ovenstående afsnit bemærker vi, at parametrene i regnvejrsmodellen til forlængelse af fristen for udbringning af flydende husdyrgødning er baseret på klimanormaler for 1961-1990. Fremover forventes det, at DMI i deres opgørelser vil gå over til at anvende den ny klimanormal fra 1991-2020. Modellens parametre bør derfor justeres, så det faglige behov for forlængelse fortsat kan opfyldes.

AD.: § 3 stk. 1, nr. 24.

Begrebet biogasanlæg er defineret, og det er anført, at der produceres "afgasset biomasse". I resten af bekendtgørelsen er "afgasset biomasse" afskaffet, men til gengæld anvendes begrebet "afgasset gylle" i § 7 uden at det er defineret. Disse definitioner bør derfor ajourføres.

**AD.: §6**

Landbrug & Fødevarer/SEGES er tilfredse med, at den meget bureaukratiske regel om supplerende forsuring af vintersædsareal ved anvendelse af forsuring som alternativ til nedfældning forud for vårafgrøder er udgået. Det er en stor administrativ lettelse for erhvervet.

AD.: § 6 stk. 3, nr. 4.

Afstandskravene til kategori 1 og 2 natur kan være overordentligt vanskelige at overholde i praksis, da begge kategorier omfatter vejledende og/eller dynamiske naturregistreringer. Landmænd orienteres ikke direkte om registreringer af natur omfattet af kategorierne. Naturen kan tilmed ofte være beliggende på tredjemands arealer. Det er en meget uhensigtsmæssig retsstilling. Der bør stilles krav om, at myndighederne fremstiller retvisende og opdaterede kortværk, der kan hentes ind i internet markkort og sikre, at landmanden kan oplyses ved mark- og gødningsplanlægningen. Landmanden skal ikke kunne ifalde straf for at udbringe gødning indenfor de nævnte afstande, hvis ikke naturen er registreret på bindende og lettilgængelige offentlige kortværk i god tid før planlægningen af udbringningen.

AD.: § 7

I § 7 står der følgende "Kravet i § 6, stk. 3, om anvendelse af en teknik, der reducerer ammoniakemissionen, skal opfyldes ved nedfældning af husdyrgødningen eller ved forsuring af husdyrgødningen inden eller i forbindelse med udbringningen. I områder omfattet af § 5, stk. 1, skal kravet dog opfyldes ved nedfældning af husdyrgødningen".

I linje 3 henvises til § 5 stk. 1. § 5 omhandler regler om afstandskrav til byzoner etc. i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på lørdage og søndage. Det er uklart, om det betyder, at der må udbringes flydende husdyrgødning på lørdage og søndage nærmere end 200 m på byzoner, forudsat at den flydende husdyrgødning nedfældes.

AD.: § 7, stk. 2

I stk. 2 indgår de svovlsyredoseringer, der skal benyttes for at opnå samme ammoniakreduktion ved forsuring af svine- og kvæggylle, som ved nedfældning af gylle til græs, samt de foreløbige doseringskrav for andre typer, herunder afgasset gylle. Vi formoder, at de højere doseringskrav til afgasset gylle skyldes, at pH niveauet i afgasset gylle er højere end pH niveauet for gylle der ikke er afgasset. Gylle fra pelsdyr og fjerkræ, har som udgangspunkt samme pH som svine og kvæggylle. Vi foreslår derfor, at teksten i punkt 1. ændres fra det nuværende

"2,2 kg pr. ton uafgasset husdyrgødning fra kvæg"

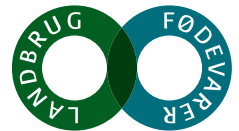
Til

"2,2 kg pr. ton uafgasset husdyrgødning fra kvæg, kødædende pelsdyr og fjerkræ"

I det forslag til bekendtgørelsestekst for § 7, som fremgår af det supplerende høringsnotat står der i stk. 4: "... hvor forsuringen er tilendebragt inden 72 timer efter forsuringen...". Det er dog formentlig udbringningen, der skal være tilendebragt inden 72 timer.

AD.: § 7, stk. 2

I teksten (stk. 2) fremgår følgende "Ved forsuring af flydende husdyrgødning i forbindelse med udbringning skal der tilsættes følgende mængder 96 pct.-svovlsyre eller en tilsvarende mængde svovlsyre baseret på svovlsyreækvivalenter:"



Der findes imidlertid forsuringsteknologier, der ikke er baseret på tilsætning af svovlsyre. Det gælder eksempelvis forsuring af gylle ved tilsætning af organiske produkter som eksempelvis sukker, melasse etc., samt forsuringsteknologier, der er baseret på dannelsen af salpetersyre, som eksempelvis den teknologi, der benyttes af N2-applied. Effekten af disse teknologier har samme ammoniakreducerende effekt som tilsætning af svovlsyre, forudsat at pH niveauet i gyllen reduceres tilstrækkeligt.

Der foreslås derfor et supplerende punkt 4 med teksten:

”Ved forsuring der opnås med anden teknologi end ved tilsætning af svovlsyre, skal der foreligge dokumentation for, at gyllens pH ved udbringning er lavere end pH 6.0. For at opnå størst mulige sikkerhed for præcise pH målinger, skal pH målinger foretages med et GLP (God Laboratorie Praksis) godkendt pH meter, samt at vejledninger til vedligehold, rensning og kalibrering af pH metret overholdes. For kontrol af forsuringen skal der forud for udbringningen foretages en pH måling i en gylleprøve (ca. 1 l) udtaget i væskefraktionen under flydelag umiddelbart før gyllen udbringes. pH skal måles i gylleprøven tre på hinanden følgende gange, hvor pH elektroden rengøres med de-ioniseret vand mellem hver måling. pH skal i denne prøve være 6,0 eller lavere. Landmanden skal kunne fremvise dokumentation på, at pH i den forsurede gylle er på max 6,0. Denne dokumentation skal opbevares i fem år og vises på forlangende.”

AD.: § 7 stk. 5

Ifølge forslaget er det ikke længere muligt at tilsætte kvælstof (f.eks. i form af flydende ammoniak) til gyllen samtidig med forsuringen. SEGES er bekendt med, at det sjældent sker i dag, men vi finder det u hensigtsmæssigt, at lovgivningen bliver en barriere for teknologisk udvikling. SEGES foreslår, at muligheden opretholdes, og at der stilles supplerede krav om XX kg syre ekstra for at kompensere for den forøgede ammoniakfordampning fra det tilsatte kvælstof.

AD.: § 8 stk. 5

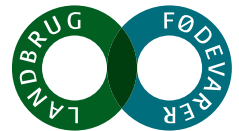
Der er henvist til en ansøgningsfrist, som for længst er overskredet. Enten skal fristen tages ud, eller endnu bedre gøre det til en permanent ordning, så virksomheder, der ikke har søgt inden 2020, fortsat kan gøre det.

AD.: § 9 stk. 10

Perioden, hvor det tillades at tildele op til 15 kg N til vintersæd, bør udvides til minimum 15. oktober. Forsøg viser, at gevinsten ved efterårsgødskning er størst i år, hvor etableringen vanskeliggøres af koldt og vådt vejr. Ligeledes er gevinsten større i de marker, der sås fra medio september og til primo oktober. Det er overflødigt af forlange en erklæring fra landmanden om, at der højest er udbragt 15 kg kvælstof pr. ha til vintersæd mellem høst og 15. september. Om nødvendigt kan forlanges, at landmanden kan dokumentere det i form af en gødningsplan.

AD.: § 9 stk. 14-16. Lukkeperioder for udbringning af fast organisk gødning

Muligheden for at udbringe fast husdyrgødning i det tidlige efterår vil med forslaget blive stærkt begrænset. Især for fjerkræproducenter og producenter af slagtekalve vil denne regel være u hensigtsmæssig, jf. vores indledende bemærkninger i dette høringssvar om ændring af krav til udbringning af fast husdyrgødning. En stærk begrænsning af muligheden for at udbringe fast husdyrgødning i det tidligere efterår vil desuden øge incitamentet til at udbringe fast gødning ovenpå vintersæden om foråret. Denne praksis øger risikoen for ammoniakfordampning og lugtgener. Når forslaget er så stærkt begrænsende, skyldes det ikke kun den logistiske udfordring med at nå at få etableret afgrøden 1. september. Det er rent fagligt betænkeligt at etablere vintersæd (bortset fra vinterraps) i august, da det vil medføre væsentligt større problemer med



ukrudt og sygdomme. Økologiske bedrifter vil oven i det mærke det som en yderligere opstramning, da de ikke som ikke-økologiske bedrifter (iflg. forslaget) kan tilføre op til 15 kg N pr. ha som kunstgødning i efteråret.

SEGES foreslår derfor, at efterårsudbringning af fast gødning kan ske forud for såning af vintersæd frem til f.eks. 7. september.

Vi noterer os, at de skærpede lukkeperioder ikke gælder for fast spildevandsslam, og vi forstår de faglige udfordringer, der ville være med også at lade reglerne gælde for spildevandsslam. Vi mener dog ikke, at problemerne er større end for fjerkrægødning. Vi finder det dog bekymrende, hvis den ekstra nitratudvaskning, som efterårsudbringning af byernes affaldsprodukt vil give anledning til, skal kompenseres med f.eks. flere efterafgrøder i landbruget.

Spildevandsslam bør i øvrigt være entydigt defineret under § 3.

AD.: § 10 stk. 7

Hvis flydende handelsgødning kan være undtaget for forbud på skrånende arealer, bør fast handelsgødning også være det. Der er ingen faglig begrundelse for, at der skulle være forskel på afstrømningsrisikoen fra fast og flydende handelsgødning.

Placeret handelsgødning, både fast og flydende, bør også være undtaget, da risiko for tab ved overfladeafstrømning af placeret gødning er minimal.

AD.: §§ 15 og 16 samt bilag 2

SEGES bemærker, at der bør justeres i terminologien for tildeling af gødning – jf. høringsbrevet s. 11. Man bør definere ordene "tildeles" og "udbringes" i bekendtgørelsen. Man kan ikke regne med, at en læser ellers er klar over, hvilken betydning styrelsen har tillagt de to ord. Man bør kunne forstå bekendtgørelsen uden at læse høringsbrevet.

AD.: § 18 (Overførsel af gødning)

Overførsel af husdyrgødning til små øko-bedrifter (<5 ha), der ikke kan være med i Gødningsregisteret – hvordan håndteres det?

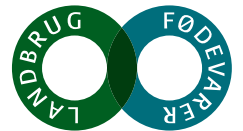
Problemstillingen er nævnt ifm. at disse bedrifter ikke kan få tilsagn om kvælstof tillæg under økologisk arealtilskud. Det største problem er dog, at de ikke kan få adgang til husdyrgødning – evt. økologisk, når afgiverbedriften ikke kan fratække eksporten i sit gødningsregnskab.

AD.: § 20 stk. 2

Her står der, at det er muligt at fravælge at medtage et areal som harmoniareal, hvis der alene udbringes bioaske og kunstgødning på arealet. Hvad så med fosforloftet? Hvor meget fosfor må der udbringes på sådan et areal? Fosforlofterne gælder jo kun for harmoniarealer. Landbrug & Fødevarer/SEGES er i den forbindelse blevet oplyst af Fødevareministeriet om, at det ikke er hensigten, at fosforlofterne skal anvendes som normer, udover for skov i § 20 stk. 4,2).

AD.: § 20 stk. 4 nr. 4.

SEGES har flere gange i tidligere hørings svar fremført, at bestemmelsen reelt ikke kan bruges på bedrifter, hvor harmoniarealet er "fyldt op" med fosfor i husdyrgødning. Det skyldes, at - som det er anført i bekendtgørelsen - "Det antages, at den forbrugte mængde fosfor i kunstgødning og bioaske er fordelt ensartet på hele arealet med afgrøder...". Hovedparten af den fosfor i f.eks. handelsgødning, som er udbragt på de berørte ikke-harmoniarealer efter reglerne, vil blive anset for udbragt på harmoniarealet, som jo i forvejen er fyldt med fosfor fra husdyrgødning. Resultatet bliver, at ikke-harmoniarealet ikke kan tilføres fosfor i handelsgødning, som det ellers er hensigten med bestemmelsen. SEGES foreslår, at der kan fratækkes en fosformængde svarende til arealet



med ikke-harmoniareal ganget med fosfornormen for de pågældende afgrøder. På den måde sidestilles tankegangen i nr. 4 med den logiske tankegang i nr. 1 og 3.

AD.: § 20 stk. 5 (fratrækning af fosfor)

Det er vanskeligt at forstå, hvorfor det kun er når halm leveres til fyringsanlæg, der kan trække 3 kg fosfor fra pr ha. Muligheden bør være gældende når der på kontrakt fjernes halm fra arealet til energi- eller industrianlæg, som nye bioraffinaderier.

I dag leveres en større og større mængde halm til biogas, hvilket forventes at stige de kommende år. Når afgasset biomasse returneres fra biogasanlæg, regnes fosfor med i den tilførte biomasse der udbringes på arealet. Fra en række bioraffinerings teknologier, forventes et restprodukt at skulle gennem biogasanlæg, inden det kommer retur til landbrugsjorden.

AD.: § 22 (Manglende klageadgang)

Efter § 22 kan kommunens afgørelser efter bekendtgørelsen ikke påklages til anden administrativ myndighed. Det betyder at kommunens påbud efter § 11, stk. 1 og § 12, stk. 1 og 2 ikke kan påklages. Det er en videreførelse af reglerne fra nugældende husdyrgødningsbekendtgørelse § 52 (udkast til ny hgb § 35). Der bør indsættes en klageadgang over kommunens afgørelse, da eneste mulighed ellers er at gå direkte videre til domstolene.

AD.: bilag 1

SEGES bemærker at bekendtgørelsesteksten ikke behøver være mere kompliceret at læse end nødvendigt, og man bør derfor ændre ordlyden fra det mere "stive" "Oplysninger om den for driften af opbevaringsanlægget ansvarlige" til "Oplysninger om den ansvarlige for driften af opbevaringsanlægget".

AD.: § 23, stk. 2

Der mangler en henvisning til kapitel 2. (ifølge høringsbrevet side 39 øverst)

AD.: § 24, stk. 2

Skal der stå "en dispensation efter stk. 1"?

AD.: § 25, stk. 1 nr. 2 (opbevaring af dokumentation)

Der henvises til § 14, stk. 7 eller 9 – det må være stk. 7 eller 8.

AD.: Bilag 2, nr. 3 (Ompløjningstidspunkt for permanent græs)

Det foreslås, at reglen om at græs i omdrift kun må pløjes i perioden 1. marts til 1. juni udvides til også at omfatte permanent græs. En del permanente græsarealer er så våde, at de først egner sig til omlægning i august. Mulighed for pløjning ved omlægning af permanent græs bør derfor fortsat være muligt frem til 1. september.

Med venlig hilsen

Philip Brask Madsen
Seniorkonsulent

Vand & Natur

D +45 3339 4224
M +45 3059 5872
E phma@lf.dk